

Теорія та методика навчання

УДК 378.14:81

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.18011413>

**Когнітивно-комунікативний підхід до вивчення української мови
за професійним спрямуванням у нефілологічних ЗВО:
теоретичні засади та методологічні орієнтири**

Дзюба Майя Миколаївна,

кандидат філологічних наук, доцент кафедри журналістики та
українознавства, Національний університет водного господарства та
природокористування, м. Рівне, Україна
<http://orcid.org/0000-0002-4229-7047>

Малевич Леся Дмитрівна,

кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри журналістики та
українознавства, Національний університет водного господарства та
природокористування, м. Рівне, Україна
<https://orcid.org/0000-0001-6597-8331>

Прийнято: 05.12.2025 | Опубліковано: 21.12.2025

***Анотація.** Статтю присвячено дослідженню когнітивно-комунікативного підходу до вивчення української мови (за професійним спрямуванням) у нефілологічних ЗВО. Розглянуто актуальність застосування цього підходу, проаналізовано низку досліджень та публікацій з цієї проблематики. Під час роботи над дослідженням використано теоретичні методи аналізу наукової літератури, синтезу основних положень, а також емпіричні методи спостереження за освітнім процесом, порівняльного аналізу, інтерпретації й узагальнення отриманої інформації. Доведено, що когнітивно-комунікативний підхід є сучасною методологічною основою навчання мови, яка*

поєднує пізнавальний (когнітивний) та комунікативний аспекти мовленнєвої діяльності. Його сутність полягає у тому, що мова розглядається не лише як система знаків, а як інструмент мислення, засіб пізнання світу та професійного самовираження. У межах цього підходу навчання мови зорієнтоване на формування вмінь аналізувати, інтерпретувати, створювати та використовувати мовні засоби відповідно до професійних комунікативних ситуацій. Мовна компетентність трактується як результат активної когнітивної діяльності здобувача, спрямованої на розуміння змісту, контексту й мети висловлення. Викладач у такій моделі виступає не лише джерелом знань, а фасилітатором навчального процесу, який стимулює мислення, ініціює діалог, організовує інтерактивні ситуації спілкування, наближені до реального професійного середовища.

Запропоновано практичну модель інтеграції когнітивно-комунікативного підходу до вивчення української мови за професійним спрямуванням для здобувачів вищої освіти нефілологічних спеціальностей. Описано результати анкетування здобувачів: результати опитування переконливо свідчать про те, що застосування когнітивно-комунікативного підходу у викладанні української мови за професійним спрямуванням є науково обґрунтованим і відповідає реальним запитам студентської аудиторії.

Ключові слова: *когнітивно-комунікативний розвиток, когнітивно-комунікативна модель, підходи до навчання мови, мовленнєва діяльність.*

Cognitive-communicative approach to studying Ukrainian language for professional purposes by students of non-linguistic specialities of higher education institutions: theoretical foundations and methodological guidelines

Maiia Dziuba

PhD in Philology, Associate Professor at the Department of Journalism and Ukrainian Studies, National University of Water and Environmental Engineering, Soborna str. 11, Rivne 33027, Ukraine
[http:// orcid.org/0000-0002-4229-7047](http://orcid.org/0000-0002-4229-7047)

Lesya Malevych

PhD in Philology, Associate Professor, Head of the Department of Journalism and Ukrainian Studies, National University of Water and Environmental Engineering, Soborna str. 11, Rivne 33027, Ukraine
<http:// https://orcid.org/0000-0001-6597-8331>

***Abstract.** The article examines the cognitive-communicative approach to teaching the Ukrainian language for professional purposes in non-philological higher education institutions. The relevance of applying this approach is outlined, and a range of studies and publications on the topic is analysed. The research methodology combines theoretical methods – such as the analysis of scholarly literature and the synthesis of key concepts– with empirical methods, including observation of the educational process, comparative analysis, interpretation, and generalisation of the obtained data. It is demonstrated that the cognitive-communicative approach represents a modern methodological foundation for language instruction, integrating the cognitive (knowledge-related) and communicative aspects of speech activity. Its core idea is that language is viewed not merely as a system of signs but as an instrument of thinking, a means of understanding the world, and a tool for professional self-*

expression. Within this framework, language teaching is oriented towards developing learners' ability to analyse, interpret, produce, and apply linguistic means according to professional communicative situations. Language competence is understood as the result of the learner's active cognitive involvement, aimed at comprehending the meaning, context, and purpose of utterances. In this model, the instructor acts not only as a source of knowledge but also as a facilitator of the learning process who stimulates thinking, initiates dialogue, and organises interactive communication tasks that closely resemble real professional environments. A practical model for integrating a cognitive-communicative approach to teaching Ukrainian for professional purposes to higher education students in non-philological specialties is proposed. The results of a survey of students are described: the results of the survey convincingly demonstrate that the use of a cognitive-communicative approach in teaching Ukrainian for professional purposes is scientifically sound and meets the real needs of the student audience.

Keywords: *cognitive-communicative development, cognitive-communicative model, approaches to language teaching, speech activity.*

Постановка проблеми. Когнітивізм має давню традицію (людський інтелект, закономірності мислення давно стали об'єктом вивчення логіки, філософії, фізіології, психології), проте окремі питання з позицій сучасної науки зазвучали по-новому: наприклад, різна природа реалій зумовлює їхнє різне відображення в людській свідомості (у вигляді наочних образів/ у вигляді наївних понять/ у вигляді символів). Тому на сучасному етапі когнітивістика набула інтердисциплінарного характеру, що поєднує когнітивну психологію, лінгвістику, моделювання штучного інтелекту, культурну антропологію, філософію, педагогіку, нейронауки тощо, і її розглядають як науку про загальні принципи, які керують ментальними процесами в людському мозку.

Закономірно, що поєднання когнітивного розвитку й мовної освіти є трендом сучасної педагогіки, адже сьогодні мову розглядають у новій парадигмі з позиції участі людини в пізнавальній діяльності, тому актуальність проблеми дослідження когнітивно-комунікативного підходу до вивчення української мови за професійним спрямуванням зумовлена сучасними тенденціями розвитку і лінгвістики, і лінгводидактики, які орієнтовані насамперед на формування в здобувачів вищої освіти здатності ефективно використовувати мову як інструмент професійного спілкування, пізнання та мислення.

Когнітивно-комунікативний підхід забезпечує цілісне оволодіння мовою як засобом не лише комунікації, а й мислення, інтерпретації інформації, що є надзвичайно важливим у підготовці сучасного фахівця. Такий підхід сприяє розвитку критичного мислення, мовленнєвої компетентності та професійної рефлексії, що відповідає вимогам сучасного ринку праці.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблему поєднання когнітивного розвитку й мовної освіти досліджували в різних аспектах. Так, історіографію проблеми когнітивістики в лінгвістичних студіях розглянуто в праці «Деякі зауваги щодо дослідження когнітивістики у різних лінгвістичних студіях» [1].

Реалізацію когнітивно-комунікативного підходу у мовній освіті, особливо в профільних закладах досліджено переважно на прикладі навчання іноземних мов. Зокрема доведено, що використання когнітивно-комунікативного підходу сприяє швидшому й легшому опануванню іноземною мовою і запропоновано деякі методологічні вправи, які базуються на аналізованому підході та є ефективними під час вивчення іноземної мови у ЗВО [2].

Є студії, присвячені теоретичному обґрунтуванню та емпіричній перевірці когнітивно-комунікативного підходу при навчанні майбутніх учителів англійської мови з акцентом на лексичну й граматичну компетенції, врахування когнітивного стилю та стратегій [3].

Розглянуто використання когнітивно-комунікативного підходу для формування лексичної англomовної компетентності майбутніх психологів та визначено особливості її змістовного наповнення [4].

Звернуто увагу на специфіку застосування когнітивно-комунікативної методики при вивченні спеціалізованої іншомовної професійної лексики [5].

Проаналізовано принципи, концептуальні засади, використання автентичного матеріалу, технологій (наприклад, засоби масової інформації) як інструментів реалізації когнітивно-комунікативного підходу [6].

Щодо застосування аналізованого підходу при вивчення української мови у наукових студіях обґрунтовано важливість застосування когнітивного підходу у процесі навчання української мови та проаналізовано його вплив на розвиток комунікативних навичок здобувачів вищої освіти, визначено основні принципи та концепції когнітивного підходу до вивчення української мови [7], наголошено на потребі комплексного підходу, який включає поєднання традиційних методів з інноваційними технологіями, зокрема й врахуванні когнітивних особливостей, при формуванні комунікативної компетентності [8], розглянуто комунікативні методи та прийоми розвитку когнітивних навичок здобувачів освіти на прикладі лінгвістичних текстів [9], проаналізовано застосування когнітивного підходу з метою формування комунікативної компетентності майбутніх учителів української мови [10].

Виділення нерозв'язаних раніше частин загальної проблеми. Хоча когнітивно-комунікативний підхід часто згадується в дослідженнях мовної освіти, не завжди чітко визначено його межі. Варто відзначити низький рівень емпіричних досліджень, особливо з кількісною перевіркою ефективності здобувачів.

Мета статті – розробити теоретичне обґрунтування та практичну модель інтеграції когнітивно-комунікативного підходу у навчання української мови за професійним спрямуванням з метою одночасного розвитку мисленнєвих і

мовленнєвих умінь здобувачів нефілологічних ЗВО, провести анкетування здобувачів ЗВО щодо її ефективності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Термін *підхід* у сучасній лінгводидактиці трактують як методологічну категорію, що «позначає складне багатовимірне явище, структурними компонентами якого є принципи, технології, методи, прийоми, засоби та форми навчання і якому властиві концептуальність, процесуальність, системність, керованість і дієвість» [11, с. 36.]. Пріоритетне місце в лінгводидактиці посідає комунікативний підхід – процес навчання мови на основі моделювання мовленнєвих ситуацій з метою створення психологічного та мовного середовища, свідомого осмислення матеріалу і відповідних способів комунікативної дії, а також усвідомлення вимог до ефективності висловлювання. Комунікативний підхід до навчання орієнтує викладача на формування комунікативно компетентної особистості, що здійснюється через застосування комунікативної методики, теоретичною базою якої є комунікативна лінгвістика – наука про процеси спілкування з використанням природної мови.

Комунікативний підхід «зорієнтований на посилення практичної спрямованості змісту навчання мови, надання пріоритету мовленнєвій діяльності в усіх її видах і формах, формування вмінь спілкуватися в різних сферах суспільного життя» [12, с. 47].

Паралельно з комунікативною методикою формується когнітивна методика, своєрідність якої полягає в тлумаченні навчальних мовних одиниць як концептів – носіїв етнокультурної інформації. Суть когнітивного підходу до дослідження мови полягає в тому, що у формуванні мовних значень значна роль належить людині як носієві знань і досвіду.

Організація навчання мови на засадах когнітивного підходу ґрунтується на дослідженнях учених-когнітивістів, які вивчають пізнавальні можливості людини. Центральним об'єктом когнітології є пізнавальний процес – сукупність

психічних (ментальних, мисленнєвих) дій, що становлять когніцію. Термін *когніція* розуміють як систему психічних структур і процесів, які охоплюють усю сферу людської пізнавальної діяльності [13].

До складників когніції належать сприйняття навколишнього світу, спостереження, мислення та мовлення, які забезпечують розуміння, засвоєння й оброблення інформації з різноманітних джерел. Від ефективності цих процесів значною мірою залежить успішність опанування мови.

Вивчення мови має важливе значення для когнітивного розвитку людини, адже саме через мову можлива об'єктивація розумової діяльності. Водночас оволодіння мовою виступає опосередкованим шляхом дослідження процесів пізнання, оскільки мовні та когнітивні структури перебувають у тісному взаємозв'язку.

Когнітивна методика спирається на сучасні педагогічні інновації, зокрема на інтерактивні методи навчання, які передбачають активну взаємодію здобувачів між собою, з викладачем та навчальними засобами (зокрема з комп'ютером).

Головним засобом навчання мови в межах когнітивного підходу виступає текст. У сучасному педагогічному дискурсі текст розглядають як результат мовленнєвої діяльності та як явище, що поєднує лінгвістичний і позалінгвістичний аспекти. Він є посередником між учасниками комунікації, важливою ланкою в структурі спілкування між адресантом і адресатом.

Результати аналізу наукових досліджень [1; 7; 12; 13; 16 та ін.] уможливають висновок, що когнітивний підхід є невід'ємним складником сучасної лінгводидактики, адже процес навчання пов'язаний з пізнавальною діяльністю, тому організація навчання мови на засадах когнітивного підходу спирається на дослідження пізнавальних можливостей людини, а це, своєю чергою, сприяє вдосконаленню освітнього процесу.

Когнітивний підхід сприяє підвищенню практичної спрямованості навчання, створенню навчальних ситуацій, які стимулюють інтелектуальний розвиток учнів. Він орієнтований на застосування різних форм пізнавальної й творчої діяльності: пошук інформації з різних джерел, аналіз, порівняння, а також оцінювання власного та чужого мовлення відповідно до норм культури мовлення.

Когнітивно-комунікативний підхід поєднує обидва схарактеризовані вище підходи і передбачає не просто говоріння заради спілкування, але й усвідомлення мовних одиниць/структур, використання когнітивних стратегій, свідомості, аналізу мовного матеріалу у контексті спілкування.

На думку С. Романчук, «когнітивно-комунікативний підхід можна розглядати як одну з інновацій у мовних практиках, яка зараз цікавить як керівників різних лінгвістичних проєктів, так і професійних викладачів-дослідників...» [2, с. 36].

За словником лінгводидактичних термінів, когнітивно-комунікативний підхід «полягає в реалізації когнітивної та комунікативної методик навчання української мови..., передбачає використання різних способів засвоєння мовних одиниць, посилення практичної спрямованості змісту курсу української мови, інтелектуального розвитку мовної особистості, переракцентацію мети мовної освіти з лінгвістичної на комунікативну компетентність і надання пріоритету формування в учнів умінь спілкуватися в різних сферах суспільного життя» [14, с. 110]. Таким чином, цей підхід передбачає засвоєння знань про мову, з одного боку, і комунікативних умінь і навичок, які є основою формування мовної особистості, з другого боку.

Зауважимо, що курс «Українська мова (за професійним спрямуванням)» спрямований на підготовку саме такого мовця, який володіє когнітивно-комунікативною компетентністю, що є основою його фахової підготовки і професійного мовлення як складника останньої: вміє у процесі спілкування

впливати на співрозмовника, приймати виважені рішення, блискавично орієнтуватися в комунікативній ситуації та міняти її на краще.

Поділяємо думку дослідників, які вважають, що когнітивний аспект повинен бути включеним у комунікативний і має підпорядковатися йому [15, с. 57]. Тобто робота на заняттях з української мови у немовних ЗВО повинна передбачати питання і завдання проблемного та творчого характеру, на розвиток пізнавальної активності здобувачів, їхньої уваги, логіки, мислення, активізації розумової та емоційної діяльності, формування вмінь адекватного сприйняття текстової інформації та створення власних (усних і писемних) висловлювань відповідно до комунікативної мети й наміру, підвищення інтересу до вивчення фахових дисциплін тощо.

На думку М. Пентилюк, когнітивно-комунікативна модель удосконалення професійної культуромовної компетентності здобувачів-філологів «створюється на основі низки принципів, таких, як інтенсивне використання фонових знань, інтерактивність та інтегративність, усвідомлена пізнавальна спрямованість, креативність, єдність розвитку мовлення і мислення, формування стратегічної компетентності, етнокультурологічний принцип та ін» [16, с. 164].

Спробуємо окреслити практичну модель інтеграції когнітивно-комунікативного підходу до вивчення української мови за професійним спрямуванням для здобувачів вищої освіти нефілологічних спеціальностей на основі досвіду впровадження її в Національному університеті водного господарства та природокористування. Мета такої моделі передбачає сприяння одночасному розвитку мисленнєвих умінь (аналіз, інтерпретація, узагальнення, аргументація, ухвалення рішень) та мовленнєвих умінь (усне й письмове фахове висловлювання, робота з професійними жанрами, точність і логічність структурування повідомлення).

Закономірно, що теоретичною основою пропонованої практичної моделі є когнітивний підхід, який розглядає мову як механізм пізнання, інструмент

структурування професійних знань, комунікативний підхід, відповідно до якого мова є засобом реальної взаємодії у професійному середовищі та компетентнісний підхід, який передбачає формування інтегрованої професійно-мовної компетентності.

Модель складається з чотирьох взаємопов'язаних компонентів:

1) мотиваційно-цільовий компонент, який передбачає визначення професійних ситуацій, у яких здобувач використовує українську мову (у діловому листуванні, усних презентаціях, веденні нарад, складанні професійних документів, аналізі інформації тощо), та формулювання когнітивно-комунікативних цілей (розуміти, аналізувати, формувати позицію, презентувати результат);

2) змістовно-когнітивний компонент передбачає організацію навчального матеріалу за принципами когнітивної лінгвістики (введення ключових професійних концептів: проект, ризики, відповідальність, інновація тощо), смислове моделювання (робота з фреймами, схемами, ментальними картами), професійно орієнтовані тексти (наукові статті, інструкції, типові документи спеціальності);

3) діяльнісно-комунікативний компонент, який побудований на поступовому ускладненні видів діяльності і передбачає когнітивну підготовку (аналіз професійного тексту з метою визначення ключових понять, ієрархії інформації, вправи на класифікацію, порівняння, встановлення причинно-наслідкових зв'язків), мовленнєве опрацювання (перефразування, анотування, резюмування, пояснення способів творення термінів) і комунікативне застосування (моделювання професійних ситуацій у формі рольових ігор «нарада», «брифінг», «захист проекту»; підготовка усних і письмових фахових виступів; проектні завдання, що вимагають інтеграції знань: створення термінологічних словничків, презентації, пам'ятки, інструкції, аналітичної довідки);

4) рефлексивно-оцінювальний компонент (самооцінювання, взаємооцінювання, викладацьке оцінювання за критеріями когнітивної глибини, структурної організованості, мовна правильності та комунікативної ефективності).

Реалізація практичної моделі інтеграції когнітивно-комунікативного підходу до вивчення української мови за професійним спрямуванням для здобувачів вищої освіти нефілологічних спеціальностей базується на таких дидактичних принципах: проблемність (завдання ґрунтуються на професійних проблемних ситуаціях), діалогічність (акцент на дискусіях, аргументації, колективному пошуку рішень), контекстність (навчання максимально наближене до майбутньої професійної діяльності), інтегративність (єдність мовної, інтелектуальної і практичного складників), диференціація (варіативність завдань залежно від спеціальності).

Оскільки когнітивна методика спирається на сучасні педагогічні інновації, зокрема на інтерактивні методи навчання, які передбачають, крім активної взаємодії здобувачів між собою та з викладачем, використання сучасних інноваційних технологій, детально такий досвід описано в дослідженні [17].

З метою з'ясування ставлення здобувачів нефілологічних закладів вищої освіти до вивчення української мови та визначення ефективності її опанування в межах когнітивно-комунікативного підходу наприкінці вивчення курсу «Українська мова (за професійним спрямуванням)» було проведено анкетування здобувачів освіти Національного університету водного господарства та природокористування, у якому взяли участь 120 респондентів. Отримані дані дали змогу проаналізувати мотиваційні, діяльнісні та психологічні чинники формування професійної мовної компетентності.

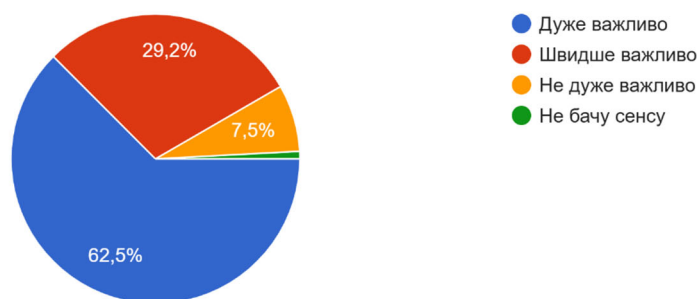
1. Результати опитування засвідчили високий рівень розуміння здобувачами значущості фахового мовлення (рис.1). Переважна більшість респондентів – 62,5 % (75 осіб) – вважають, що вивчення української мови є *дуже важливим*, ще 29,2

% (35 осіб) оцінюють його як *швидше важливе*. Лише 7,5 % опитаних висловили певні сумніви стосовно важливості предмета, а один здобувач зовсім не бачить у цьому потреби. Отже, загальний рівень позитивного ставлення до дисципліни становить понад 90 %, що свідчить про сформований запит на якісну мовну підготовку, інтегровану у професійну діяльність майбутнього фахівця.

Рисунок 1

Важливість вивчення української мови за професійним спрямуванням

1. Як ви оцінюєте важливість вивчення української мови за професійним спрямуванням?
 120 відповідей

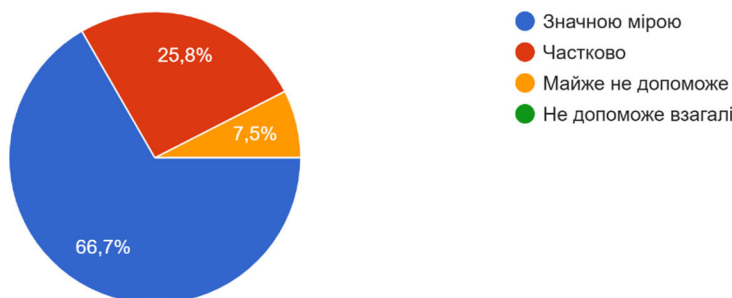

2. Здобувачі загалом усвідомлюють прикладний характер фахового мовлення (рис.2): 66,7 % (80 осіб) вважають, що вивчення української мови *значною мірою* сприятиме розвитку їхніх професійних компетентностей.

Рисунок 2

Практична користь вивчення української мови

2. Наскільки, на вашу думку, вивчення української мови допоможе вам у професійній підготовці?
 120 відповідей

Ще 25,8 % (31 особа) оцінюють користь як *часткову*, і лише 9 респондентів переконані в мінімальному впливі. Подібний розподіл свідчить, що для більшості здобувачів українська мова є не абстрактною навчальною дисципліною, а інструментом комунікації у майбутній професійній діяльності, що повністю відповідає принципам когнітивно-комунікативного підходу.

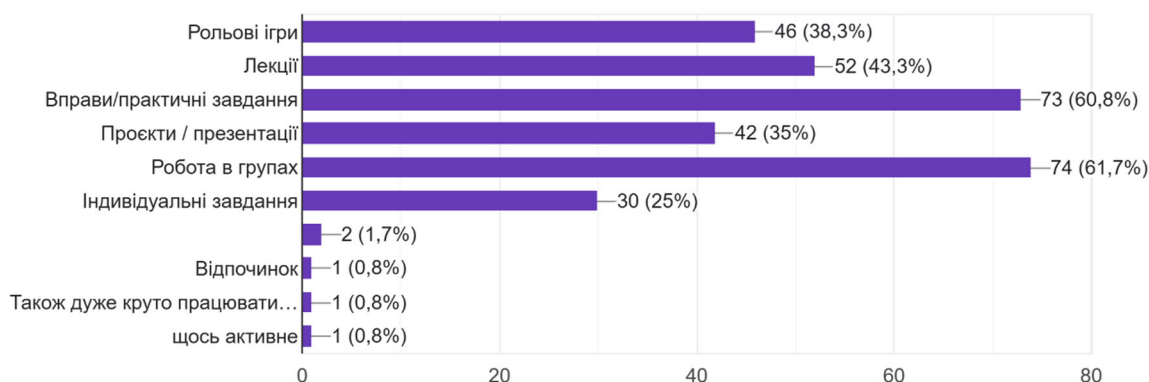
3. Аналіз відповідей показав, що найбільш ефективними здобувачі вважають ті форми й методи, які забезпечують активну участь, взаємодію та моделювання реальних професійних ситуацій (рис.3). Серед найпопулярніших форм навчання: робота в групах – 61,7 %, вправи та практичні завдання – 60,8 %, проєктна діяльність і презентації – 35 %, рольові ігри – 38,3 %, індивідуальні завдання – 25 %. Такі результати підтверджують високий рівень запиту здобувачів на діяльнісні та інтерактивні методики, що сприяють розвитку комунікативних, когнітивних і соціальних умінь, необхідних для майбутньої професійної діяльності. Окремі коментарі («щось активне», «жартівний формат», «викладач на одній хвилині зі студентами») вказують на важливість емоційної залученості й партнерської взаємодії у навчальному процесі.

Рисунок 3

Переваги у формах роботи

3. Яка форма роботи на заняттях вам найбільше подобається? (можна вибрати декілька варіантів)

120 відповідей

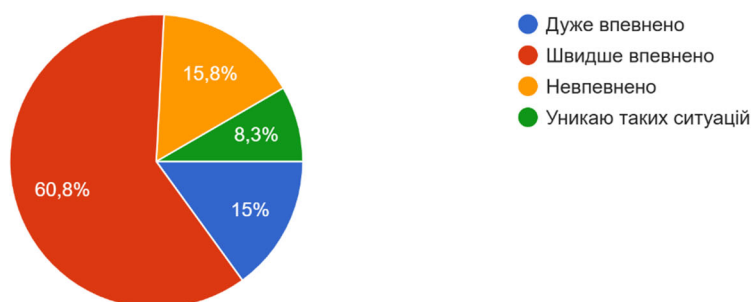

4. Показники демонструють неоднорідність рівня комунікативної впевненості здобувачів під час офіційного спілкування українською мовою (рис. 4): дуже впевнено – 15 %, швидше впевнено – 60,8 %, невпевнено – 15,8 %, уникають офіційного мовлення – 8,3 %. Це свідчить про потребу збільшення кількості практичних завдань, які формують уміння публічного виступу, офіційної комунікації, ділового листування. Саме когнітивно-комунікативний підхід, орієнтований на використання мови в реальних ситуаціях, здатний компенсувати ці комунікативні прогалини.

Рисунок 4

Рівень комунікативної впевненості

4. Наскільки ви впевнено почуваєтеся, коли потрібно висловлюватися українською в офіційному спілкуванні (публічний виступ, презентація, листування, бесіда з викладачем)?
 120 відповідей

5. Мотиваційними чинниками вивчення української мови майбутніх фахівців є такі (рис. 5): бажання бути грамотним фахівцем (69,2%), самовдосконалення та розвиток комунікації (63,3 %), кар'єрні перспективи – 49,2 %, вимоги університету чи викладачів (23,3 %). У відкритих відповідях траплялися й індивідуальні мотиватори: авторитет викладача, бажання впевненіше висловлюватися, прагнення до публічних виступів. Це вказує на поєднання зовнішньої та внутрішньої мотивації, що сприяє розвитку сталої професійно орієнтованої мовної компетентності.

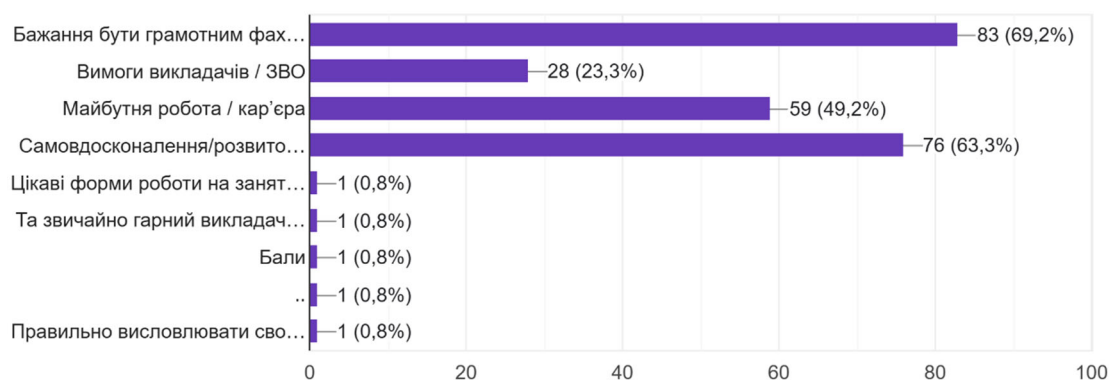
6. Аналіз відповідей на відкрите запитання щодо труднощів у вивченні української мови дав змогу виокремити кілька груп чинників, що перешкоджають ефективному засвоєнню навчального матеріалу:

Рисунок 5

Мотивційні чинники

5. Що вас найбільше мотивує вивчати українську мову за професійним спрямуванням?
(можна вибрати кілька варіантів)

120 відповідей

- особистісні бар'єри (найчастіше здобувачі згадували лінь, недостатню самомотивацію, нестачу часу через навчальне навантаження, втому, емоційне вигорання, страх публічних виступів, сором'язливість);

- мовне середовище (значна частина відповідей стосувалася впливу російськомовного оточення, суржику, діалектів та «мовних кальок»). Це гальмує вироблення стійких навичок професійного українського мовлення⁴

- освітні чинники (складність термінології, дистанційний формат навчання);

- відсутність перешкод (показово, що значна кількість здобувачів зазначили, що «нічого не заважає». Це демонструє позитивне ставлення до предмета та комфортне освітнє середовище)

Отримані результати опитування переконливо свідчать про те, що застосування когнітивно-комунікативного підходу у викладанні української

мови за професійним спрямуванням є науково обґрунтованим і відповідає реальним запитам студентської аудиторії.

Висновки. Отже, українська мова за професійним спрямуванням стає інструментом не лише фахового мовлення, а й когнітивного розвитку, необхідного для професійної самореалізації. Аналіз результатів анкетування здобувачів, які вивчали українську мову за практичною моделлю інтеграції когнітивно-комунікативного підходу до вивчення української мови за професійним спрямуванням засвідчив, що здобувачі високо оцінюють значення української мови у професійній підготовці, очікують практичності, застосування мови в реальних і модельованих професійних ситуаціях, популярними є групові, інтерактивні та діяльнісні методи – ключові елементи когнітивно-комунікативного підходу, мотивація студентів є переважно внутрішньою та пов'язана з розвитком професійної і мовленнєвої компетентності, основні труднощі – це нестача практики і психологічні бар'єри, які можуть бути подолані саме через комунікативно орієнтовані методи. Проведене опитування повністю корелює із положеннями когнітивно-комунікативного підходу, який поєднує когнітивні механізми засвоєння знань і комунікативну діяльність, сприяє формуванню професійно орієнтованої мовленнєвої компетентності, враховує психологічні, мотиваційні та соціальні чинники навчання, забезпечує умови для реального використання мови у професійних ситуаціях.

Список використаних джерел

1. Романчук С.М. Деякі зауваги щодо дослідження когнітивістики у лінгвістичних студіях. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського*. Серія: Філологія. Журналістика. 2022. Том 33 (72) № 6. Частина 2. С.1-7.

2. Романчук С. Роль когнітивно-комунікативного підходу у вивченні іноземних мов студентами. *International Science Journal of Education and Linguistics*. 2023. Vol. 2. No. 6. С. 34-47.

3. Зуброва О.А. Когнітивно-комунікативний підхід у підготовці майбутніх учителів іноземної мови. *Педагогічні науки. Збірник наукових праць. Видавничий дім "Гельветика"*. 2023. С. 5-9.

4. Прохорова О.В. Когнітивно-комунікативний підхід до навчання англomовної лексики студентів психологічних спеціальностей. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах* 2022. № 81. С. 242–246. <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2022.81.45>

5. Хроленко О. А. Особливості застосування когнітивно-комунікативного підходу до навчання майбутніх судноводіїв англomовної професійної лексики. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського*. Наук. журнал. Одеса: ПНПУ ім. К. Д. Ушинського. 2022. № 1 (138). С. 87-93.

6. Язловицька О. Використання ЗМІ у рамках когнітивно-комунікативного підходу до викладання іноземної мови. *Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна. Серія: Іноземна філологія. Методика викладання іноземних мов*. 2021. (93). 90-95. <https://doi.org/10.26565/2227-8877-2021-93-12>

7. Степчук Ю., Вихор В. Когнітивний підхід до вивчення української мови як шлях до вдосконалення комунікативної компетенції студентів. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2024. Вип. 73. Том 3. С. 240-245.

8. Антофійчук А. Формування комунікативної компетентності здобувачів освіти на уроках української мови. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2024. Вип. 79, том 1. С. 204-214.

9. Медвідь Н. С., Малінська Г. Д. Когнітивний підхід до вивчення української мови як шлях до вдосконалення комунікативної компетенції

здобувачів. *Закарпатські філологічні студії*. Ужгород : Видавничий дім "Гельветика". 2023. Т. 2. Вип. 27. С. 170–174.

10. Висоцький А. В., Романчук С. М. Когнітивний підхід у формуванні комунікативної компетентності майбутніх учителів української мови. *Наукові записки. Серія: Філологічні науки*. 2024. С. 78–83. <https://doi.org/10.32782/2522-4077-2024-208-10>.

11. Омельчук С.А. Навчання морфології української мови на засадах дослідницького підходу: теорія і практика: монографія. Київ: Генеза. 2014. 368 с.

12. Пентиліук М.І., Окуневич Т.Г., Мунтян С.В. Сучасні підходи до навчання української мови і майбутніх учителів-словесників у контексті ідей Нової української школи. *Стратегічні напрями розвитку сучасної української лінгво-дидактики* : монографія. Тернопіль : Підручники і посібники. 2021. С.43-56.

13. Кременева Т.В. Напрями досліджень когнітивної науки в Україні. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського*. Серія: Філологія. Соціальні комунікації. Київ. 2019. Т. 30, вип. 2, ч. 2. С. 54–58.

14. Словник-довідник з української лінгводидактики : навчальний посібник / кол. авт. за ред . М. І. Пентиліук. Київ : Ленвіт, 2015. 320 с.

15. Прохорова О.В. Сутність когнітивно-комунікативної методики викладання та її застосування при викладанні сходознавчих дисциплін. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Сер.: Філологія. 2019. № 43 том 3, С.56-59.

16. Пентиліук М.І. Когнітивно-комунікативна модель удосконалення професійної культуромовної компетентності студентів філологічного профілю. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія: Філологічна. 2013. Вип. 40. С. 160–165.

17. Дзюба М.М., Малевич Л.Д. Використання мережевих ресурсів для формування термінологічної компетентності студентів нефілологічних

спеціальностей. *Інформаційні технології і засоби навчання*. Т. 76, № 2. С. 137–151, 2020. Доступно: <http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/2603>.